

N:o 10.

Ank. till Riksd. kansli den 21 februari 1899, kl. 1 e. m.

Betänkande i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående förslag till ändringar i bevillningsförordningen, afseende densammas förtydligande.

(2:a A.)

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 37, har herr *W. T. Lundgren* hemställt,

att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar i bevillningsförordningen, att författningens rätta förstånd såvidt möjligt för en hvar underlättas och till förekommande af att den skattskyldige betungas med andra utgifter och besvär än af honom billigtvis fordras må.

Till stöd för denna hemställan anför motionären:

»Bland de författningar, som hafva största intresset för hvarje svensk medborgare, intager bevillningsförordningen ett af de främsta rummen, icke allenast därför, att den enskildes skattebelopp på grund af denna författning bestämmes, utan också därför, att vissa rättigheter äro af bevillningsbeloppet beroende.

Vid genomläsning af den af härads höfding *Hjalmar Rettig* utgifna prejudikatsamling, angående tillämpning af nämnda förordning under åren 1885—1896, finner man lätt, huru olika uppfattningen deraf varit bland taxeringsmyndigheter och de högre instanser, der anförda besvär slutligen afgjorts.

Häraf kan icke dragas annan slutsats, än att de stadganden, som blifvit föremål för olika tolkning, behöfva förtydligas, och jag tager mig därför friheten att ur ofvannämnda prejudikatsamling anföra bevisen.

Hvad först beträffar *beskattningsorten* har (III delen n:o 42), under återopande af § 8 mom. 2 d) samt sista punkten af § 12 i bevillningsförordningen, *arrendeinkomst* för i landtkommun belägna stenkolsgrufvor ansetts böra beskattas i stad, der egaren var bosatt, ehuru grufvorna antagligen jemlikt § 6 särskildt taxerats inom den kommun, der de äro belägna.

I motsats härtill har (I 79) en i stad bosatt apotekare ansetts böra för arrendeinkomst af sitt i landtkommun belägna apotek inom sistnämnda kommun beskattas.

I fråga om beskattningsort torde visserligen förslaget om särskild kommunal taxering (nu under utredning af därför tillsatt komité) möjligen kunna antagas medföra någon förändring i grunderna för taxering af kronobevillningen, men äfven för sådant fall bör förekommas, att för fast egendom måste erläggas både fastighetsbevillning och inkomtsbevillning för arrendeafkomsten af samma egendom, ty detta är en dubbel beskattning i strid mot författningens mening.

Att en obehörig dubbel beskattning förekommit och föranledt besvär synes af I 8, 20, 57, II 16, 54, 56, III 21, 72, IV 1, 35, 60, V 4, 33, 65 m. fl. ställen i återopade prejudikatsamling, som jemväl styrker behovet af mera bestämda föreskrifter än den hittills följda godtyckliga praxis för fördelning af årsinkomst mellan de särskilda ställen, der bolag eller enskilda idka rörelse.

De många besvär, som ständigt förekommit bland annat i anledning af försäkrings- m. fl. bolags taxering både vid hufvudkontor och vid agenturer eller afdelningskontor, bevisa äfvenledes otydligheten af gällande stadganden angående beskattningsorten, i afseende hvarå jemväl torde få hänvisas till III 85, IV 134, V 30, 36, 68, 83.

Att i saknad af godkända uppgifter taxeringsmyndigheterna alltid skola hafva svårt att finna rätta siffran af den skattskyldiges beskattningsbara årsinkomst, ligger i sakens natur och kan icke genom stadganden förekommas, men den nu gällande föreskriften i § 10 mom. 3 a), att beloppet af *utskylder* skall såsom *inkomst* anses och beskattas, synes mig oförklarlig. Om ursprungliga anledningen till denna bestämmelse skulle vara att söka deri, att utskylder skulle betraktas såsom jemförliga med sådana *lefnadskostnader*, för hvilka afdrag icke medgifves, så är en sådan jemförelse icke hållbar, alldenstund utskylder drabba skattskyldige af alla klasser utan något som helst sammanhang med lefnadskostnader.

Utskylder äro *utgifter* och icke *inkomster*; de böra alltså såsom andra omkostnader få afdragas från bruttoinkomsten, ty i annat fall tager både staten och kommunen mer än en gång skatt på ett och samma inkomstbelopp.

Hos lagstiftaren såväl som hos dem, hvilka skola tillämpa bevillnings-

förordningen, gör sig säkerligen den uppfattningen gällande, att det allmänna, vare sig stat eller kommun, skall i fråga om skatter hafva sin rätt fullt ut, *men icke mera*, en regel, som annorstädes hålles så strängt, att ledamöter af taxeringsmyndigheter bötfälts för förseelser deremot.

Den åberopade prejudikatsamlingen visar många exempel, der olika meningar gjort sig gällande angående beskattningsbara beloppet, men för att särskildt angifva några af dessa rättsfall, får jag hänvisa till I 100, 105, IV 45, 56, V 53, 69.

Ett synnerligen beaktansvärdt exempel på tillämpning af grunderna för beskattning läses i IV 45.

För att emellertid kunna med största möjliga rättvisa finna det belopp, för hvilket bevilling skall erläggas, erfordras tydligare föreskrifter än de nuvarande, angående *afdrag* å bruttoinkomsten.

Redan det i § 11 mom. 1 medgifna bevillningsfria afdrag skulle kunna genom nya stadganden närmare bestämmas, än nu är fallet. Det torde nemligen vara obestridligt, att der omförmälda afdrag i praxis utgår med lika belopp för den mindre som för den större familjen, hvilket icke är meningen, hvarför det norska skattesystemet i detta fall erbjuder vissa företräden genom sitt *efter antalet försörjda graderade afdrag*.

Att skatt icke skall erläggas för beloppet af under året *lidna förluster*, skulle framgå af instruktionens § 15, men den såväl der som i § 14 gifna föreskrift, hvarigenom det öfverlemnats till taxeringsmyndigheternas pröfning att för hvarje särskildt fall besluta, har föranledt otaliga besvär och borde därför ändras (jfr I 25, 43, 86, II 10, 15, 51, III 22, 40, 62, IV 42, V 96, 111, 112 m. fl.).

I § 10 mom. 4 b) medgifves vid beräkning af inkomst utaf arbete afdrag för *ränta å lånt rörelsekapital*, men vid tillämpningen af denna föreskrift hafva olika meningar uppstått, huruvida lån, in-tecknad i den skattskyldiges till rörelsen använda fastighet, skulle betraktas såsom till rörelsekapital hänförligt eller icke (III 94, IV 31, 41, 92) — äfven här är sålunda ett förtydligande behöfligt.

I öfverensstämmelse med grunderna i § 11 mom. 4 c) har på somliga ställen medgifvits rederier afdrag för fartygs värdeförminskning och underhåll, men fall hafva förekommit, då allt sådant afdrag nekats (I 35, II 34, IV 49, 59, 82, 83, V 20, 50, 61, 91), och för sjöfarten är det ett lifsvilkor, att detta afdrag blifver mera uttryckligt i författningen fastslaget, icke allenast i princip, utan äfven till viss procent, på det tillämpningen måtte såvidt möjligt blifva lika öfver allt och de svenska fartygen i detta afseende icke måtte blifva sämre ställda än deras utländska medtäflare.

Stadgandet i § 10 mom. 4 a och c) angående afdrag för *hyra och*

underhåll af till rörelse använd fastighet, har också blifvit föremål för olika tolkning (I 24, 27, 29, 60, IV 27, 77, V 135).

De anförda exemplen, till hvilka många flera kunna läggas, böra hafva bevisat, att en stor skiljaktighet förekommer i uppfattningen af förordningens föreskrifter, men behovet af förtydligande framstår icke minst i fråga om sättet för vinnande af ändring i taxeringsmyndighets beslut.

Det förefaller motbjudande att se en klagande, som, i saknad af annat bevisningsmedel, genom aflagd ed sökt styrka maximibeloppet af sin *beskattningsbara årsinkomst*, affärdas med afslag, därför att han icke visat, huru han räknat (I 19, IV 46).

Andra hafva fåfängt sökt att genom intyg af ojäfviga personer styrka sin talan om rättelse (II 29, 43, IV 97).

För öfrigt öfverflödar prejudikatsamlingen af bevis, att banker, försäkringsbolag och industriella bolag af alla slag m. fl., hvilka haft tillgång till vårt lands skickligaste juridiska ombud, ofta utan framgång sökt ändring, och förklaringen torde kunna sägas ligga deri, att formella orsaker vållat besvärens ogillande till större eller mindre del.

Det är då icke underligt, att det stora antal klagande, som icke haft tillgång till så dugande biträden, misslyckats, ja, man finner i II 25, att en hustru förklarats *obehörig* att öfverklaga den henne personligen påförda taxering.

Af det anförda torde framgå önskvärdheten, att författningen jemväl måtte t. ex. genom formulär till räkenskapsutdrag, intyg eller på annat för den stora allmänheten begripligt sätt lemna en ledning, som kunde blifva till nytta äfven för taxeringsmyndigheterna, då det skulle kunna inträffa, att många skattskyldige skulle föredraga att redan till beredningen eller taxeringsnämnden inlemna uppgifter hellre än att först hos pröfningsnämnden förete desamma.”

Motionären har sålunda framdragit ett antal rättsfall, hvilka han anser påkalla ändringar i bevillningsförordningen. Det sätt, hvarpå dessa rättsfall blifvit slutligen afgjorda, synes emellertid endast innebära en följdriktig tillämpning utaf de af Riksdagen i sagda förordning fastställda grundsatser. Så t. ex. — för att ingå på några af de i motionen anförda prejudikaten — torde det vara i full öfverensstämmelse med berörda grundsatser såväl, å ena sidan, att arrendeinkomst för grufvor, belägna i landtkommun, beskattats i den stad, der egaren är bosatt, ehuru grufvorna taxerats inom den kommun, der de äro belägna, som ock, å andra sidan, att en i stad bosatt apotekare blifvit för arrendeinkomst af sitt i landtkommun belägna apotek

påförd bevillning inom sistnämnda kommun. Arrendeinkomst af grufva är nemligen att hänföra till sådan "annan inkomst", som omförmäles i sista momentet af 12 §, för hvilket slag af inkomst skattskyldig skall taxeras, der han är mantalsskrifven, då deremot inkomst af utarrenderadt apotek måste anses såsom inkomst af rörelse och således bör jemlikt mom. d i samma § upptagas till taxering å den ort, der rörelsen idkas. Likaså torde det öfverensstämma med en riktig tolkning af bevillningsförordningen, att en egare af några hemman icke taxerats för inkomst af skogsförsäljning från dessa hemman, enär skogen varit inbegripen i hemmanens taxeringsvärden och ifrågasvarande inkomst således redan blifvit genom fastighetsbevillning beskattad, likasom ock att ett fartygs rederi — under åberopande af § 12 mom. e — beskattats allenast i den kommun, inom hvilken fartygets hufvudredare varit mantalsskrifven.

Åtskilliga af de utaf motionären anförda prejudikaten utvisa emellertid, att de särskilda taxeringsmyndigheterna kommit till olika resultat vid tillämpningen af bevillningsförordningen. I flera fall torde detta dock berott antingen på en rent felaktig tolkning hos vissa af dessa myndigheter eller ock derpå, att de sakförhållanden, som varit afgörande för de föreliggande frågornas bedömande, icke blifvit tillräckligt utredda.

Att bevillningsförordningens nuvarande affattning i ett eller annat afseende kan lemna rum för olika tolkningar, vill utskottet visserligen icke förneka. Olägenheterna häraf torde dock vid en fortsatt tillämpning af förordningen väsentligen förminskas just genom de i hithörande frågor meddelade prejudikaten. Då förordningen för öfrigt så nyligen som år 1897 undergått revision, och då förslag till förändringar i densamma möjligen — såsom motionären ock antyder — är att förvänta i anledning af den utaf Kongl. Maj:t tillsatta kommunalskattekomiténs arbeten, anser sig utskottet icke kunna tillstyrka, att för närvarande någon åtgärd af Riksdagen vidtages för åstadkommande af en så genomgripande omarbetning af förordningen som den, motionären synes åsyfta.

På grund häraf hemställer utskottet,

att herr Lundgrens förevarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 februari 1899.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.